

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 9 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės (pranešėja), Andžej Maciejewski ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo taikos sutarties patvirtinimo klausimą civilinėje byloje pagal **ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Caverion Lietuva“ ir atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Pirklių klubas“** kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. kovo 18 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Caverion Lietuva“ ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Pirklių klubas“ dėl skolos priteisimo, trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, bankrutavusi uždaroji akcinė bendrovė „Lakaja“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl šalių taikos sutarties, pateiktos kasaciniam teismui, patvirtinimo.
2. Ieškovė prašė priteisti iš atsakovės UAB „Pirklių klubas“ (buvęs pavadinimas – UAB „Somenera“) 186 775,98 Eur skolą, 170 433,08 Eur palūkanų, 8 proc. metines procesines palūkanas ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovė ir trečiasis asmuo 2010 m. sausio 25 d. sudarė statybos rangos sutartį Nr. 012G35 (toliau – ir 2010 m. sausio 25 d. rangos sutartis), kurios pagrindu trečiasis asmuo įsipareigojo atlikti rekonstrukcijos darbus atsakovei priklausančiame pastate. Ieškovė ir trečiasis asmuo 2010 m. kovo 2 d. sudarė statybų subrangos sutartį Nr. 100302 (toliau – ir 2010 m. kovo 2 d. subrangos sutartis), pagal kurią ieškovė įsipareigojo atlikti administracinio pastato vidaus inžinerinių sistemų darbo projekto projektavimo ir montavimo darbus, o trečiasis asmuo – juos priimti ir už juos atsiskaityti.
4. 2010 m. kovo 2 d. subrangos sutarties vykdymo metu ieškovė periodiškai stabdydavo atliekamus darbus, nes trečiasis asmuo nustatytais terminais nesumokėdavo ieškovei už atliktus darbus, taip pat trečiasis asmuo nepriimdavo kai kurių ieškovės darbų ir nesutiko kompensuoti ieškovės patiriamų nuostolių. Ieškovė 2012 m. kovo 21 d. raštu informavo trečiąjį asmenį, kad nuo 2012 m. stabdys visus darbus ir juos atnaujins tik gavusi atliktų darbų apmokėjimą ir susitarus dėl jos patirtų nuostolių atlyginimo. Ieškovė, atsakovė ir trečiasis asmuo 2012 m. gegužės 11 d. sudarė trišalį susitarimą (toliau – ir trišalis susitarimas), kurio pagrindu šalys susitarė, kad visus trečiojo asmens tiek pradelstus, tiek būsimus mokėjimus ieškovei kompensuos atsakovė, tačiau, atsakovei nevykdant įsipareigojimų, trečiasis asmuo liks solidariai atsakingas su atsakove.
5. Pagal ieškovės išrašytas PVM sąskaitas faktūras ieškovė iš visoatliko 6 450 663,49 Lt (1 868 241,28 Eur) vertės darbų. Trečiasis asmuo priėmė ieškovės darbus ir atliktų darbų aktus, tačiau atsakovė ieškovės atliktų darbų nepriėmė, todėl ieškovė pasirašė baigiamąjį darbų perdavimo–priėmimo aktą vienašališkai. 2013 m. vasario 15 d. trečiasis asmuo nutraukė šalių sudarytą 2010 m. sausio 25 d. rangos sutartį, ieškovė 2013 m. vasario 25 d. pranešimu pareikalavo iš trečiojo asmens sumokėti sulaikytą 186 775,98 Eur (644 900 Lt) sumą pagal PVM sąskaitas faktūras, tačiau trečiasis asmuo atsisakė padengti įsiskolinimą.
6. Ieškovė 2013 m. balandžio 3 d. kreipėsi į Panevėžio apygardos teismą dėl skolos, nuostolių atlyginimo priteisimo iš trečiojo asmens ir vienašališko sutarties nutraukimo pripažinimo neteisėtu. Bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, šalys 2019 m. lapkričio 12 d. sudarė taikos sutartį, ši buvo patvirtinta Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 14 d. nutarimi civilinėje byloje [Nr. 2A-10-516/2019](#) ir šios taikos sutarties pagrindu ieškovė įsipareigojo sumokėti trečiajam asmeniui 15 000 Eur dydžio kompensaciją, o trečiasis asmuo pripažino ieškovės teisę į sulaikytą 186 775,98 Eur sumą už atliktus darbus ir įsipareigojo pateikti trečiojo asmens bankroto bylą nagrinėjančiam teismui prašymą įtraukti ieškovę į trečiojo asmens kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą su 186 775,98 Eur dydžio finansinio reikalavimo suma. Ieškovės finansinis reikalavimas buvo patvirtintas trečiojo asmens bankroto byloje, tačiau išieškoti patvirtintos 186 775,98 Eur sumos iš trečiojo asmens yra neįmanoma, todėl trišalio susitarimo pagrindu pradelstą įsiskolinimą turi padengti atsakovė ir, vadovaudamasi trišalio susitarimo 4 punktu, sumokėti 170 433,08 Eur palūkanų sumą už 2513 dienų, nes ši palūkanų suma susidarė atsakovei praleidus mokėjimo terminus ir naudojantis ieškovės atlikto darbo rezultatais.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. birželio 30 d. sprendimu ieškovės ieškinį tenkino ir priteisė ieškovei iš atsakovės 186 775,98 Eur skolą,

170 433,08 Eur palūkanų, 8 proc. metines procesines palūkanas už priteistą 186 775,98 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme (2020 m. vasario 17 d.) iki teismo sprendimo visiškai įvykdymo, paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

8. Teismas nustatė, kad 2010 m. sausio 25 d. atsakovė UAB „Pirklių klubas“ (statytoja) ir trečiasis asmuo UAB „Lakaja“ (rangovė) sudarė statybos darbų rangos sutartį Nr. 012G35, kuria rangovė įsipareigojo atlikti ir perduoti statytojai pastato, esančio (duomenys neskelbtini) ir patalpų (duomenys neskelbtini), rekonstrukcijos darbus nustatytais terminais, o statytoja įsipareigojo laiku priimti tinkamai atliktus darbus ir už juos sumokėti. 2010 m. kovo 2 d. trečiasis asmuo UAB „Lakaja“ (rangovė) ir ieškovė UAB „Caverion Lietuva“ (subrangovė) sudarė statybos darbų subrangos sutartį Nr. 100302 dėl darbų atlikimo objekte. 2012 m. gegužės 11 d. ieškovė, atsakovė ir trečiasis asmuo sudarė trišalį susitarimą, kurio pagrindu ieškovė įsipareigojo visus darbus pagal 2010 m. kovo 2 d. subrangos sutartį užbaigti iki 2012 m. gegužės 25 d. ir perduoti juos trečiajam asmeniui ir serviso kompanijai, aptarnaujančiai pastatą, atsakovė perėmė sutartyje nurodytus trečiojo asmens mokėjimus ieškovei, be kita ko, susitarimo 4 punktu susitarė, kad, atsakovei vėluojant vykdyti mokėjimus ilgiau nei 10 kalendorinių dienų, trečiasis asmuo lieka solidariai atsakingas už mokėjimus. 2015 m. rugsėjo 18 d. atsakovė ir trečiasis asmuo sudarė susitarimą dėl baigiamojo darbų atlikimo akto ir mokėtinų sumos pagal visas rangos sutartis.
9. Teismas vadovavosi aplinkybėmis kaip prejudiciniais faktais, nustatytais Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 14 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 2A-10-516/2019](#), kurioje patvirtinta 2019 m. lapkričio 12 d. taikos sutartis. Šia taikos sutartimi ieškovė UAB „Caverion Lietuva“ įsipareigojo sumokėti rangovei UAB „Lakaja“ 15 000 Eur dydžio kompensaciją, o rangovė UAB „Lakaja“ pripažino ieškovės UAB „Caverion Lietuva“ teisę į sulaukytą 186 775,98 Eur sumą už atliktus darbus ir įsipareigojo pateikti bankroto bylą nagrinėjantiam teismui prašymą įtraukti ieškovę į rangovės kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą su 186 775,98 Eur dydžio finansinio reikalavimo suma. Teismas rėmėsi tuo, kad abiejų bylų proceso dalyviai sutampa (tik jų kita procesinė padėtis), įrodinėjimo faktas – skolos dydis reikšmingas abiejose bylose. Kadangi skolos dydis yra nustatytas įsiteisėjusiu teismo sprendimu kitoje byloje, teismas padarė išvadą, jog skolos dydžio nagrinėjamoje byloje įrodinėti nereikia (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 182 straipsnio 2 punktas).
10. Pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad ieškovė yra pareiskusi 186 775,98 Eur finansinį reikalavimą trečiojo asmens bankroto byloje (Panevėžio apygardos teismo 2019 m. gruodžio 2 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. B2-57-425/2019), trečiojo asmens bankroto byloje buvo patvirtintas ieškovės 186 775,98 Eur trečios eilės finansinis reikalavimas, tačiau trečiasis asmuo nesumoka ieškovei įskolinimo, padarė išvadą, jog atsakovei kyla sutartinė atsakomybė sumokėti 186 775,98 Eur pagal trišalį susitarimą kaip solidariajai skolininkei (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.38 straipsnio 1 dalis, 6.6 straipsnio 1 dalis).
11. Pirmosios instancijos teismas nustatė, jog trišalio susitarimo 4 punktu šalys susitarė, kad jei atsakovė vėluos sumokėti ieškovei trišaliame susitarime nurodytas sumas, atsakovė mokės ieškovei 0,05 proc. palūkanas už kiekvieną tinkamai ir visiškai atsiskaityti uždelstą dieną nuo laiku nesumokėtos sumos. Teismas padarė išvadą, kad ieškovė pagrįstai reikalavo priteisti iš atsakovės 170 433,08 Eur palūkanų sumą už 2513 dienų, nes ši palūkanų suma susidarė atsakovei praleidus mokėjimo terminus ir naudojantis ieškovės atlikto darbo rezultatais.
12. Teismo vertinimu, dėl prievolės termino pažeidimo susidariusi 170 433,08 Eur palūkanų suma, įvertinus metinį sutartų palūkanų dydį (13 proc.), nelaikytina didele, atitinka teismų praktiką, kuria pripažįstamas pagrįstu panašus ir didesnis metinis palūkanų dydis. Be to, tokia palūkanų suma susidarė dėl atsakovės neveikimo, tinkamai nevykdant trišalio susitarimo. Vien tai, kad ieškovė nepareikšė reikalavimų teisme, nesudarė pagrindo nevykdyti sutarties, kuri šalims turi įstatymo galią ([CK 6.189 straipsnis](#)).
13. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės apeliacinį skundą, 2021 m. kovo 18 d. nutartimi pakeitė Vilniaus apygardos teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimo dalį – panaikino sprendimo dalį dėl kompensacinių palūkanų ir pripažino 186 775,98 Eur skolos gražinimą ieškovei solidariajai atsakovės UAB „Pirklių klubas“ ir trečiojo asmens BUAB „Lakaja“ prievole, perskirstė priteistinių bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimą, paskirstė bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą.
14. Teisėjų kolegija nurodė, kad trišaliame susitarime šalys įtvirtino atsiskaitymo tvarką nustatančias sąlygas – nors pagal bendrąją taisyklę atliktus statybos darbus priimti ir už juos laiku subrangovei (ieškovei) sumokėti turėjo generalinė rangovė (trečiasis asmuo), tačiau trišalio susitarimo 1.2 papunkčiu šalys susitarė, kad mokėjimus pagal 2010 m. kovo 2 d. subrangos sutartį ieškovei tiesiogiai atlieka atsakovė.
15. Teisėjų kolegija, pritardama pirmosios instancijos teismo vertinimui, pripažįstant atsakovės prievolę atsiskaityti su ieškove, pažymėjo, kad, pagal [CK 6.12 straipsnio](#) 1 dalį, jeigu skolą pripažįsta vienas iš bendraskolių, toks pripažinimas taikomas ir kitiems bendraskoliams, o pagal [CK 6.14 straipsnio](#) 1 dalį teismo priimtas sprendimas dėl kreditoriaus ir vieno iš bendraskolių ginčo turi įtakos ir kitiems bendraskoliams. Šiuo atveju teismo patvirtinta taikos sutartimi trečiasis asmuo pripažino įskolinimą ieškovei pagal 2010 m. kovo 2 d. subrangos sutartį, trišaliame susitarime įtvirtinta atsakovės prievolė atsiskaityti už atliktus darbus su ieškove nebuvo pripažinta negaliojančia, todėl atsakovė privalo atsiskaityti su ieškove už atliktus darbus.
16. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad taikos sutartimi trečiasis asmuo pripažino įskolinimą ieškovei pagal 2010 m. kovo 2 d. subrangos sutartį ([CK 6.14 straipsnio](#) 1 dalis), o pagal [CK 6.650 straipsnio](#) 4 dalį atsakovė negalėjo reikšti ieškovei pretenzijų dėl netinkamo 2010 m. kovo 2 d. subrangos sutarties vykdymo, pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, jog ieškovei iš atsakovės priteistinas 186 775,98 Eur įskolinimas už ieškovės atliktus darbus.
17. Priešingai nei pirmosios instancijos teismas, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad, remiantis trišalio susitarimo 4 punktu, ieškovei negali būti priteisiamos kompensuojamosios palūkanos. Teisėjų kolegijos vertinimu, ieškovė, vadovaudamasi trišalio susitarimo 4 punktu, Panevėžio apygardos teisme civilinėje byloje [Nr. 2-56-198/2016](#) kaip subrangovė nereikšė tiesioginio (ar solidaraus) ieškinio atsakovei (užsakovei) ir trečiajam asmeniui (rangovui), todėl, pasirinkdama teisių gynbos būdą – pareikšti ieškinį generaliniam rangovui, įtraukdama į bylą užsakovą kaip trečiąjį asmenį, pati sąmoningai sukūrė tokią situaciją, jog ateityje turėtų teisę reikalauti solidariai priteisti iš atsakovės tik skolą, nes taikos sutartimi baigdama ginčą dėl nesumokėtų sumų nustatė nesumokėto atsiskaitymo dydį, kuris galioja ir solidariajam bendraskoliui. Tokį ieškovės elgesį patvirtina ir nagrinėjamoje byloje pačios ieškovės nurodytos aplinkybės, jog ji pareikšė ieškinį iš esmės dėl to, kad negali (negalės) atgauti teismine tvarka patvirtintos skolos iš trečiojo asmens.

III. Kasacinių skundų ir atsiliepimų į juos teisiniai argumentai

18. Kasaciniu skundu ieškovė prašo Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. kovo 18 d. nutarties dalį, kuria atmestas ieškinio reikalavimas dėl 170 433,08 Eur palūkanų iš atsakovės priteisimo, pakeisti ir priteisti ieškovei iš atsakovės 170 433,08 Eur palūkanų ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 18.1. Apeliacinės instancijos teismas, nusprendęs, kad, pareiskusi ieškinį tik vienam iš solidariųjų skolininkų ir taikos sutartimi su juo išsprendusi ginčą dėl pagrindinės skolos dydžio, ieškovė nebeturi teisės reikalauti palūkanų iš pagrindinio skolininko, pažeidė [CK 6.6](#) straipsnio 2, 4, 5, 6 ir 7 dalių, 6.8 straipsnio 1 ir 3 dalių, 6.14 straipsnio 3 dalies, 6.23 straipsnio 1 dalies teisės normas, kurios suteikia teisę kreditoriui pasirinkti, kuriam iš solidariųjų skolininkų reikšti reikalavimą ir kokio dydžio, ir kuriose nenustatyta prievolės pasibaigimo pareiškus reikalavimą tik vienam iš skolininkų. Ieškovė taikos sutartimi atsiskakė visų likusių rangovei byloje pareikštų reikalavimų, tačiau jokių reikalavimų atsakovei atsakyta nebuvo, todėl atsakovė negalėjo būti atleista nuo prievolės mokėti palūkanas pagal trišalį susitarimą.

- 18.2. Apeliacinės instancijos teismas, *de facto* (faktiškai) konstatavęs, kad prievolė mokėti palūkanas yra pasibaigusi, pažeidė [CK 6.123 straipsnio 1 dalies ir 6.129 straipsnio 1 dalies nuostatas](#) dėl prievolės pasibaigimo pagrindų. Palūkanų mokėjimas kaip civilinė atsakomybė kyla iš pačios atsakovės neteisėtų veiksmų – pinigų nesumokėjimo geruoju. Ši prievolė niekaip negalėjo pasibaigti, net ir sudarius taikos sutartį su rangove (solidariąja skolininke) dėl pagrindinės skolos, kadangi nėra [CK](#) nustatytų jos pasibaigimo pagrindų, nes atsakovė neįvykdė prievolės mokėti palūkanas, ieškovė neatleido atsakovės nuo šios prievolės. Taip pat teismas pažeidė [CK 6.210 straipsnio 1 dalį](#), nustatančią skolininko, praleidusio terminą piniginei prievolei įvykdyti, pareigą mokėti 5 proc. dydžio metines palūkanas už sumą, kurią sumokėti praleistas terminas. Pareiga vykdyti piniginę prievolę nepriklauso nuo ieškinio pareiškimo, pagal trišalio susitarimo 1.4 punktą, prievolės įvykdymas susietas su terminu, o ne pareikalavimu, todėl nepriklausomai nuo ieškinio pareiškimo atsakovė turėjo pareigą atsiskaityti, o to neįvykdžiusi, prisiimti prievolės neįvykdymo pasekmes (mokėti palūkanas).
- 18.3. Apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos [CK 6.6 straipsnio 6 ir 7 dalių](#) aiškinimo ir taikymo praktikos, kad kreditoriui solidarieji skolininkai turi vieną bendrą skolą ir visi (abu), iki bus grąžinta visa skola, turi pareigą ją grąžinti, kad solidarieji skolininkai atleidžiami nuo prievolės įvykdymo tik kai vienas iš jų visiškai įvykdo prievolę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-24-684/2019](#)).
19. Atsakovė atsiliepimu į ieškovės kasacinį skundą prašo skundo netenkinti, priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 19.1. Tarp byloje dalyvaujančių asmenų susiklostė rangos teisiniai santykiai, o trišaliu susitarimu rangos teisinių santykių dalyviai susitarė dėl [CK 6.650 straipsnio 4 dalies](#) išimties, todėl ieškovės skunde nurodyti kasacinio teismo išaiškinimai (dėl atlygintinių paslaugų teikimo; dėl solidariojo skolininko, prieš terminą įvykdžiusio terminuotą prievolę, atgėžtinio reikalavimo teisės įgyvendinimo; dėl paskolos ir laidavimo teisinių santykių, laiduotojo prievolės akcesoriškumo sampratos; dėl laidavimo teisinių santykių, individualios įmonės bankroto procedūrų) nutartyse, kuriose nagrinėti ginčai, kilę iš kitokio pobūdžio teisinių santykių ir šių bylų faktinės aplinkybės nėra analogiškos nagrinėjamai bylai.
- 19.2. Teismas padarė pagrįstą išvadą, kad, sudarydama taikos sutartį su viena iš bendraskolių ir susitardama dėl konkrečios skolos pagal subrangos sutartį dydžio, ieškovė iš kitos bendraskolės reikalauti kompensuojamųjų palūkanų nebeturi teisės ir pagrindo, nes toks susitarimas, toks skolos pripažinimas galioja ir kitai bendraskolei. Ieškovės nurodoma [CK 6.8 straipsnio 3 dalies](#) norma neaktuali, nes taikos sutartimi ieškovė neatsisakė reikalauti vienos iš bendraskolių prievolės (reikalavimo) įvykdymo, o susitarė dėl prievolės dydžio ir kitu tarpusavio kompromisu, įsipareigojimu. Prievolė mokėti kompensuojamąsias palūkanas yra neatsiejama nuo pagrindinės piniginės prievolės, kuri šio ginčo atveju buvo patvirtinta taikos sutartimi. Kitoks aiškinimas prieštarautų [CK 6.210 straipsnio 1 dalies](#) nuostatomis ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimams dėl kompensuojamųjų palūkanų pobūdžio ir paskirties.
- 19.3. Kasacinis teismas, aiškindamas [CK 1.130 straipsnio 1 dalies ir 6.16 straipsnio](#) nuostatas, yra nurodęs, kad ieškinio senaties terminas ginti savo teises pareiškiant ieškinį solidariąją prievolę turintiems bendraskoliams kreditoriui prasideda iš naujo nuo teismo nutarties, kuria patvirtinti šio kreditoriaus reikalavimai bankroto byloje, įsiteisėjimo dienos ([CK 1.130 straipsnio 3 dalis](#)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-36-415/2015](#)). Šiuo atveju ieškovė galėtų turėti teisę nebent į ne didesnes kaip 2 mėnesių termino kompensuojamąsias palūkanas, nes šioje byloje ieškovė pareiškė ieškinį 2020 m. vasario 17 d., po 2 mėnesių nuo teismo nutarties, kuria patvirtintas ieškovės finansinis reikalavimas bendraskolio trečiojo asmens bankroto byloje.
20. Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimą ir Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. kovo 18 d. nutartį ir bylą grąžinti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 20.1. Teismų išvada, kad taikos sutartis turi teismo galutinio sprendimo (lot. *res judicata*) ir prejudicinę reikšmę, yra vieno iš bendraskolių skolos pripažinimas, padaryta pažeidžiant ir netinkamai taikant [CPK 182 straipsnio](#), [CK 6.7, 6.12 ir 6.14 straipsnių](#), 6.156, 6.189, 6.985, 6.983 straipsnių, 6.985 straipsnio 1 dalies nuostatas. Teismo nutartimi, kuria buvo patvirtinta ieškovės ir trečiojo asmens BUAB „Lakaja“ taikos sutartis kitoje byloje, ginčas ir byla nebuvo išnagrinėti iš esmės, byla buvo nutraukta, todėl tokia nutartimi (taikos sutartimi) konstatuoti faktai neturi ir negali turėti prejudicinės reikšmės trečiajam asmeniui toje byloje, o šioje byloje ieškovės pareiškštiems reikalavimams atsakovės, kuri nebuvo taikos sutarties šalis, atžvilgiu. Teismai, pripažindami taikos sutarties privalomumą atsakovei, kuri valios dėl taikos sutarties sudarymo nepareiškė, pažeidė sutarčių laisvės principą. Įstatymų leidėjas [CK 6.12 ir 6.14 straipsniuose](#) įtvirtintas nuostatas priėmė suteikdamas teisę tam bendraskoliui, kuris neišreiškė savo valios nei dėl skolos pripažinimo, nei dalyvavo ginče, kuriame priimtas teismo sprendimas dėl skolos, reikšti kreditoriui visus atsikirtimus, kuriuos turėjo teisę reikšti kiti bendraskoliai, ypač tie, kurie pripažįsta skolą.
- 20.2. Teismai pažeidė sutarčių aiškinimo taisykles, įtvirtintas [CK 6.193 straipsnyje](#), 6.650 straipsnio 4 dalyje, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, nes, vertindami trišalio susitarimo ir taikos sutarties turinį, suabsoliutino ir atskirai vertino tik pavienes šių sutarčių sąlygas. Vertino tik atsakovės pagal trišalį susitarimą prisiimtą įsipareigojimą tiesiogiai atsiskaityti su ieškove, tačiau šios pareigos nevertino ieškovės prisiimtų įsipareigojimų kontekste. Teismai privalejo išskirti trišaliu susitarimu kiekvienos iš šalių prisiimtų įsipareigojimų pobūdį ir esmę, atsižvelgti į tai, kad trišalis susitarimas iš esmės buvo sudarytas tik dėl tos priežasties, kad tuo metu rangovė neturėjo galimybių atsiskaityti tiesiogiai su subrangove. Trišalio susitarimo 8 punktu šalys aiškiai ir nedviprasmiškai susitarė, kad susitarimas yra neatsiejama subrangos sutarties dalis. Dėl to trišaliu susitarimu sutarti mokėjimai tiesiogiai priklausė nuo ieškovės priešpriešinių pareigų tinkamai ir laiku užbaigti statybos subrangos darbus, juos perduoti rangovei, todėl rangovės vienašališkas subrangos sutarties nutraukimas dėl subrangovės kaltės negalėjo neturėti įtakos trišalio susitarimo galiojimui.
- 20.3. Teismai, neįvertinę atsakovės argumentų dėl ieškovės priešpriešinių pareigų tinkamo vykdymo, pažeidė įrodymų tyrimo ir vertinimo taisykles. Byloje nėra objektyvių įrodymų, kad ieškovė tinkamai įvykdė trišaliu susitarimu prisiimtą įsipareigojimą tinkamai užbaigti ir perduoti rangovei darbus iki 2012 m. gegužės 25 d., rangovė ir ieškovė nepasirašė jokio galutinio darbų užbaigimo akto, pačios ieškovės pateiktame eksperto D. K. ekspertizės akte yra nurodyti ieškovės darbų trūkumai, ginčas taikos sutartimi buvo nutrauktas, o ne užbaigtas tinkamu subrangos sutarties įvykdymu. Jei atsakovė būtų įtraukta į taikos sutarties sudarymą, derybas, neabejotinai būtų reikšusi pretenzijas, reikalavimus dėl ieškovės atliktų darbų kokybės.
- 20.4. Apeliacinės instancijos teismas, pripažinęs atsakovės prievolę ieškovei solidariąja pagal Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 14 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2A-10-516/2019 patvirtintą taikos sutartį su trečiuoju asmeniu, išėjo už apeliacinio skundo ir visos bylos nagrinėjimo ribų, pakeitė įsiteisėjusią teismo nutartį kitoje civilinėje byloje, kurioje procesas įstatymo nustatyta tvarka nebuvo atnaujintas. Nurodytoje byloje, tvirtindamas taikos sutartį, teismas nebuvo pasisakęs dėl atsakovės ir trečiojo asmens prievolės solidarumo, taikos sutarties šalys dėl solidariosios atsakovės atsakomybės taip pat nesusitarė.
- 20.5. Pripažinus, kad teismai nepagrįstai taikos sutartimi sutartą skolos dydį laikė prejudiciniu faktu, būtina ištirti naujus įrodymus, iš naujo nustatyti skolos dydį, todėl byla grąžintina iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.
21. Ieškovė atsiliepimu į atsakovės kasacinį skundą prašo skundo netenkinti, priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 21.1. Teismai atsakovės prievolę atsiskaityti kildino ne iš rangovės ir subrangovės sudarytos taikos sutarties, o iš pačios atsakovės pasirašyto trišalio susitarimo, kuriuo ji perėmė visus esamus ir būsimus rangovės UAB „Lakaja“ mokėjimus

ieškovei. Teismai prejudiciniu faktų laikė ne atsakovės prievolę, o tik skolos dydį, kurį taikos sutartimi pripažino rangovė. Dėl to teismai nepažeidė [CK 6.156 straipsnio](#) 1 dalies, 6.189, 6.985 straipsnių nuostatų. Teismai pagrįstai rėmėsi [CK 6.12 ir 6.14](#) straipsniais ir nusprendė, kad, rangovei (kaip solidariajai skolininkei) pripažinus skolą ir skolos dydį, šios iš naujo įrodinėti nereikia.

21.2. Priešingai nei teigia atsakovė, teismo patvirtinta taikos sutartis turi *res judicata* ir prejudicinę galią byloje dalyvaujančiam trečiajam asmeniui. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad patvirtinta taikos sutartis pagal įstatymą prilyginta teismo sprendimo galiai; įsiteisėjęs teismo sprendimas įgyja *res judicata* galią, o *res judicata* savybė yra taikoma ne tik šalims, bet ir kitiems dalyvaujantiems byloje asmenims (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-173/2010](#)). Taikos sutarties atsakovė neprieštaravo, jos sąlygų neginčijo, nekėlė klausimo dėl reikalavimo dydžio. Savo aplinkybėmis panašiose bylose, kuriose atsakovai ginčydavo taikos sutarties *res judicata* galią savo atžvilgiu tuo pagrindu, kad nebuvo jos šalys, Lietuvos apeliacinis teismas yra išaiškinęs, kad teismo patvirtinta taikos sutartis vis dėlto prejudicinę galią turi ir jos nepasirašiusiam asmeniui (Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. birželio 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e2-738-302/2020](#)). Be to, ne tik teismo procesinis sprendimas, kuriuo patvirtinta taikos sutartis, bet ir Panevėžio apygardos teismo procesinis sprendimas, kuriuo patvirtintas ieškovės finansinis reikalavimas BUAB „Lakaja“ bankroto byloje, turi *res judicata* galią, todėl rangovės prievolė mokėti 186 775,98 Eur yra nustatyta ir patvirtinta teismo, ir jo s ginčyti nebegalima.

21.3. Teismai nepažeidė [CK 6.7](#), 6.193 straipsnių, 6.650 straipsnio 4 dalies. Priešingai nei teigia atsakovė, byloje jai nebuvo apribota reikšti priešpriešinius reikalavimus ir ginčyti skolos dydį, pirmosios instancijos teismo 2020 m. birželio 10 d. vykusio teismo posėdžio metu pati atsakovės atstovė patvirtino, kad atsakovė neginčija skolos sumos. Atsakovė šią dieną neturi teisės reikšti jokių pretenzijų dėl darbų kokybės ar terminų, nes: trišaliame susitarime nėra nustatyta atsakovės teisė reikšti pretenzijas ieškovei dėl darbų kokybės ir tuo pagrindu nemokėti; pretenzijas dėl darbų kokybės turėjo teisę reikšti tik rangovė, tačiau taikos sutartimi ji atsisakė visų priešiško reikalavimų bei kitų reikalavimų ar pretenzijų, susijusių su subrangos sutartimi (taikos sutarties 4 punktas); skolos dydį patvirtina PVM sąskaitos faktūros, UAB „Lakaja“ pasirašyti atliktų darbų aktai, kuriais darbai yra priimti, 2015 m. rugsėjo 18 d. UAB „Lakaja“ ir atsakovės susitarimas, kad jos neturės viena kitai jokių pretenzijų dėl ieškovės darbų kokybės.

21.4. Teismai tinkamai įvertino byloje pateiktus įrodymus (vertino tiek eksperto D. K. ekspertizės aktą, tiek 2012 m. gegužės 22 d. statybos užbaigimo aktą Nr. SUA-381) ir pagrįstai skolą priteisė iš atsakovės. Ieškovė įvykdė trišaliame susitarime nustatytus įsipareigojimus, darbai neturėjo esminių defektų ir pastatas buvo tinkamas nuomininkams, todėl atsakovė turi neabejotiną pareigą už darbus sumokėti.

21.5. Apeliacinės instancijos teismas, patikslindamas pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kad iš atsakovės priteista skola yra solidari su ta pačia BUAB „Lakaja“ prievole, nei ieškinio, nei apeliacinio skundo ribų neperžengė. Ieškovė prašė priteisti skolą iš atsakovės kaip solidariosios skolininkės pagal trišalį susitarimą, byloje prievolės solidarumas buvo nagrinėjimo dalykas, dėl jo pasisakė tiek ieškovė, tiek atsakovė, apeliaciniame skunde atsakovė taip pat kėlė klausimą, ar ji gali būti laikoma solidariaja skolininke.

22. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nagrinėjamos bylos šalių pateiktus prašymus dėl ginčo perdavimo teisminei mediacijai, 2022 m. kovo 8 d. nutartimi perdavė civilinėje byloje Nr. e3K-3-19-313/2022 pagal ieškovės UAB „Caverion Lietuva“ ir atsakovės UAB „Pirklių klubas“ kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. kovo 18 d. nutarties peržiūrėjimo kasacine tvarka nagrinėjamą ginčą teisminei mediacijai.

23. Lietuvos Aukščiausiajame Teisme 2022 m. balandžio 11 d. gauti teismo mediatoriaus Artūro Driuko pranešimas apie teisminės mediacijos proceso civilinėje byloje pabaigą, bylos šalims sudarius taikos sutartį, ir ieškovės UAB „Caverion Lietuva“ prašymas dėl taikos sutarties patvirtinimo.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl šalių taikos sutarties patvirtinimo

24. Šalių procesinė teisė užbaigti bylą taikos sutartimi yra dispozityvumo principo civiliniame procese išraiška, ji gali būti įgyvendinama bet kurioje civilinio proceso stadijoje ([CPK 42](#) straipsnio 1 dalis, 140 straipsnio 3 dalis). Bylos šalims pateikus taikos sutartį dėl teismo ginčo dalyko, teismas turi patikrinti, ar nėra aplinkybių, sudarančių [CPK 42 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytą negalimumą tvirtinti taikos sutarties. Teismas netvirtina šalių taikos sutarties, jeigu jos patvirtinimas prieštarautų imperatyviosioms įstatymų normoms ar viešajam interesui.

25. Ginčo šalys 2022 m. balandžio 7 d. taikos sutartimi, gauta Lietuvos Aukščiausiajame Teisme 2022 m. balandžio 11 d., tarpusavio nuolaidų būdu išsprendė byloje kilusį ginčą. Ieškovė 2022 m. balandžio 11 d. prašymu (taikos sutarties 13 punktu) prašo teismo patvirtinti taikos sutartį rašytinio proceso tvarka šalims nedalyvaujant ir civilinę bylą Nr. e3K-3-19-313/2022 nutraukti.

26. Iš kasaciniam teismui pateiktos taikos sutarties turinio teismas neturi pagrindo spręsti dėl ją sudariusių asmenų valios išraiškos ydingumo ar taikos sutarties prieštaravimo imperatyviosioms įstatymų normoms ar viešajam interesui. Taikos sutarties 3 punkto turinys, kuriame, be kita ko, nurodoma, kad atsakovė atsisako kasacinio skundo, atsižvelgiant į šalių taikos sutarties nuostatų visumą, vertintinas kaip šalių siekis tarpusavio nuolaidų būdu taikiai išspręsti ginčą, todėl šiuo atveju netaikytina [CPK 349 straipsnio](#) nuostata. Taikos sutarties 10 punkte šalys patvirtino, kad joms žinomi ir suprantami taikos sutarties sudarymo bei bylos nutraukimo procesiniai padariniai, t. y. teismo nutartis, kuria patvirtinta šalių taikos sutartis, turi galutinio teismo sprendimo (*res judicata*) galią ir šalys netenka teisės kreiptis į teismą iš naujo tais pačiais pagrindais, dėl to paties dalyko ir tarp tų pačių asmenų.

27. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad, nenustačius [CPK 42](#) straipsnio 2 dalyje nurodytų aplinkybių,

užkertančių kelių tvirtinti taikos sutartį, šalių 2022 m. balandžio 7 d. sudaryta taikos sutartis patvirtintina. Patvirtinus šalių sudarytą taikos sutartį, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesiniai sprendimai panaikintini ir byla nutraukтина ([CPK 293 straipsnio](#) 5 punktą, 359 straipsnio 1 dalies 6 punktą). Rašytinės taikos sutarties tekstas pridedamas prie bylos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

28. Pagal [CPK 87 straipsnio](#) 2 dalį, jeigu byla, patvirtinus taikos sutartį, užbaigiama ją nagrinėjant apeliacine ar kasacine tvarka, grąžinama 100 proc. žyminio mokesčio, sumokėto už apeliacinį ar kasacinį skundą, kai byla užbaigiama iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios. Jeigu byla, patvirtinus taikos sutartį, užbaigiama ją nagrinėjant apeliacine ar kasacine tvarka vėliau, grąžinama 75 proc. žyminio mokesčio, sumokėto už apeliacinį ar kasacinį skundą. Šalims sudarius taikos sutartį ir ją pateikus teismui bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme metu, ieškovei ir atsakovei grąžintinas įstatyme nustatyto dydžio (75 proc.) žyminis mokeskis, sumokėtas paduodant kasacinį skundą ([CPK 87 straipsnio](#) 2 dalis, 340 straipsnio 5 dalis). Iš kasaciniam teismui pateiktų dokumentų matyti, kad už kasacinį skundą ieškovė sumokėjo 2253 Eur, o atsakovė – 2376 Eur žyminio mokesčio, todėl ieškovei grąžintina 1689,75 Eur, o atsakovei – 1782 Eur.
29. Ieškovei ir atsakovei taikos sutarties 5 punktu susitarus, kad jos atsisako šioje byloje savo patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, teisėjų kolegija nesprenžia šalių bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo klausimo.
30. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme, patirta 8,31 Eur bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 6 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Šios išlaidos, remiantis taikos sutartimi, šalims paskirstomos lygiomis dalimis ir valstybei iš ieškovės ir atsakovės priteistina po 4,16 Eur ([CPK](#) 88 straipsnio 1 dalies 3 punktą, 92 straipsnis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 140 straipsnio 3 dalimi, 359 straipsnio 1 dalies 6 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. kovo 18 d. nutartį ir Vilniaus apygardos teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimą.

Patvirtinti ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Caverion Lietuva“ (j. a. k. 211495540) ir atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Pirklių klubas“ (j. a. k. 126389524) 2022 m. balandžio 7 d. taikos sutartį, sudarytą šiomis sąlygomis:

„1. Ieškovė atsisako ieškinyje pareikšto reikalavimo dėl 170 433,08 Eur palūkanų priteisimo iš atsakovės.

2. Iš atsakovės vykdančios Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. kovo 18 d. nutartį sumokėtos 207 558,70 Eur sumos ieškovė įsipareigoja atsakovei grąžinti 35 000 Eur sumą. Ši suma (visa arba dalimis) turi būti sumokėta ne vėliau kaip iki 2023 m. liepos 1 d., pervedant lėšas į atsakovės atsiskaitomąją sąskaitą Nr. LT52 7300 0101 1109 3026, AB „Swedbank“, banko kodas 73000.

3. Atsakovė atsisako savo 2021 m. birželio 10 d. pareikšto kasacinio skundo. Taip pat atsakovė atsisako bet kokių esamų ar būsimų pretenzijų ieškovei, susijusių su ieškovės vykdyta 2010 m. kovo 2 d. statybos darbų subrangos sutartimi Nr. 10032 ir 2012 m. gegužės 11 d. trišaliu susitarimu Nr. 10-SB0020/P04 (įskaitant, bet neapsiribojant, dėl ieškovės atliktų darbų kokybės, kiekių, terminų, bet kokių atsakovės patirtų ar būsimų nuostolių ir kt.).

4. Jei ieškovė nesumokės taikos sutarties 2 punkte nurodytos sumos nustatytu terminu, ieškovė moka atsakovei 0,02 proc. dydžio delspinigius už kiekvieną uždelstą dieną nuo nesumokėtos sumos.

5. Šalys susitaria, kad viena kitos neprašo atlyginti kasacinės instancijos teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų. Teismo patirtas bylinėjimosi išlaidas, jeigu tokių būtų, šalys atlygins lygiomis dalimis.

6. Šalys patvirtina ir pareiškia, kad taikos sutartimi yra galutinai išsprendžiamas tarp šalių kilęs ginčas, nagrinėjamas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėje byloje Nr. e3K-3-19-313/2022, ir šalys viena kitai pretenzijų neturi.

7. Šalys įsipareigoja dėti visas pastangas, kad taikos sutartis būtų patvirtinta teisme, bendradarbiaudamos, teikdamos ir pasirašydamos reikiamus dokumentus.

8. Kiekviena šalis pareiškia ir garantuoja viena kitai, kad:

8.1. ji tinkamu būdu gavo visus taikos sutarčiai sudaryti, pasirašyti ir įsipareigojimams pagal šią taikos sutartį vykdyti būtinus bei turinčius galią jų organų sprendimus bei kitus įgaliojimus, sutikimus ir patvirtinimus. Šalių atstovai, pasirašantys šią taikos sutartį, turi visus įgalinimus, leidimus, sutikimus, taip pat visus jų įgalinimus patvirtinančius dokumentus, reikalingus šiai taikos sutarčiai pasirašyti ir joje nustatytiems įsipareigojimams vykdyti;

8.2. ši taikos sutartis yra tinkamai teisiskai įformintas, šalių valią atitinkantis ir šalis įpareigojantis susitarimas, kurio vykdymas šalims yra privalomas ir užtikrinamas vadovaujantis šios taikos sutarties sąlygomis.

9. Atsakovė sutinka, kad ieškovė (jos atstovas) pateiktą šią taikos sutartį bylą nagrinėjančiam teismui patvirtinti rašytinio proceso tvarka nedalyvaujant šią taikos sutartį pasirašiusioms šalims (bei jų atstovams) ir papildomas šalių (ar jų atstovų) informavimas apie taikos sutarties teisinį tvirtinimą ar sutikimas dėl taikos sutarties teismo tvirtinimo nėra reikalingas.

10. Šalys pareiškia ir patvirtina, kad joms yra žinomos [CK](#) 6.985 straipsnyje ir [CPK](#) 294 straipsnio 2 dalyje nurodytos taikos sutarties patvirtinimo pasekmės, t. y. kad teismo patvirtinta taikos sutartis yra priverstinai vykdytinas dokumentas, kuris šalims turės galutinio teismo sprendimo (lot. *res judicata*) galią, ir kad kreiptis į teismą dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu šalims nebus leidžiama.

11. Šalys patvirtina, kad joms yra žinoma, jog, sudarius šią taikos sutartį, tačiau nevykdant jos sąlygų arba pažeidžiant nurodytą terminą, kita taikos sutarties šalis turi teisę kreiptis į teismą ir gauti vykdomąjį raštą dėl įsipareigojimų priverstinio vykdymo.

12. Taikos sutartis įsigalioja nuo jos pasirašymo bei ją patvirtinančios teismo nutarties įsiteisėjimo dienos ir galioja iki visiško jos įvykdymo.“

Civilinę bylą Nr. e3K-3-19-313/2022 nutraukti.

Grąžinti ieškovei uždarajai akcinei bendrovei „Caverion Lietuva“ (j. a. k. 211495540) 1689,75 Eur (vieną tūkstantį šešis šimtus aštuoniasdešimt devynis Eur 75 ct) žyminio mokesčio, sumokėto 2021 m. balandžio 23 d. mokėjimo nurodymu Nr. 34679058 AB SEB banke.

Grąžinti atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Pirklių klubas“ (j. a. k. 126389524) 1782 (vieną tūkstantį septynis šimtus aštuoniasdešimt du) Eur žyminio mokesčio, sumokėto 2021 m. balandžio 2 d. mokėjimo nurodymu Nr. 3209 AB „Swedbank“.

Priteisti valstybei iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Caverion Lietuva“ (j. a. k. 211495540) ir atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Pirklių klubas“ (j. a. k. 126389524) po 4,16 Eur (keturis Eur 16 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Andžej Maciejewski

Dalia Vasarienė